

Hva er sann bibelsk vekkelser?
Samtale med forkynner Odd Eivind Stensland
Av Olav Hermod Kydland - [Bibelsk Tro nr.4/2002](#)

Alle som har lest artikler i Bibelsk Tro, har møtt navnet Odd Eivind Stensland, men ikke alle vet så mye om ham. Derfor vil vi først presentere ham for leserne.

Stensland er 41 år gammel og kommer ifra Hjelmeland i Ryfylke. Han er gift med Torhild. De har tre barn sammen og er nå bosatt på Espeland i Fana. Stensland har vært ansatt som forkynner i Bergen krets av Norsk Luthersk Misjonssamband fra 1985.

Bibelsk Tro har hatt en samtale med Stensland om hva sann bibelsk vekkelser er.

Omvendelse

- *Hvordan kom du til bevisst liv i Gud?*

- Jeg har ikke vokst opp i et kristent hjem. Min far og mor var ikke kristne. For meg var det derfor ikke vanlig at jeg hørte Guds ord hjemme.

- Det var selvfølgelig kristendomsundervisning i skolen, men den fikk ingen betydning for meg. Da jeg var 16 år gammel, begynte jeg på en folkehøyskole. Der kjente jeg kallet til omvendelse for første gang, men jeg trakk meg unna.

- Under studietiden fire år senere da jeg bodde på studenthjemmet på Fjelltun bibelskole i Stavanger, var det en romkamerat som stadig vitnet for meg og sa: "Jeg skulle ønske du ble en kristen før du reiste herifra."

- På bibelskolen fikk jeg venner som gikk på møter på skolen. Jeg gikk også på møter. Da fikk jeg erfare det som står i [Rom 10,17](#): "Så kommer da troen av forkynnelsen som en hører, og forkynnelsen som en hører, kommer ved Kristi ord."

- En dag fikk jeg se at jeg var fortapt, og at jeg trengte Jesus. Det var ikke mye jeg så i begynnelsen. Mange ting var ukjent og uklart for meg. Men en ting forstod jeg: Jeg kunne ikke leve, og heller ikke dø, i den stilling jeg var i. Jeg måtte ha en frelser.

Hva er vekkelser?

- *Hva betyr ordet "vekkelse"?*

- Det ligger i selve ordet. Det er at du blir vekket opp. Det står i [Ef 5,14](#): "Våkner opp, du som sover! Stå opp fra de døde, og Kristus skal lyse for deg."

- *Tales det mye om vekkelser i Bibelen?*

- Vi har flere eksempler på det. Vi leser om Jonas. Han ble sendt til Ninive. Han skulle varsle Guds dom, og straffen var overhengende. Han "gikk en dagsreise inn i byen og ropte: Om førti dager skal Ninive bli ødelagt. Da trodde folket i Ninive på Gud. De ropte ut en faste og kledde seg i sekk, både store og små", [Jon 3,4f.](#)

- Vi vil også nevne David som hadde syndet så grovt. Da kom Natan til David og sa: "Du er mannen!" [2 Sam 12,7](#). David ble truffet i samvittigheten måtte erkjenne sin sanne stilling.

- I Det Nye Testamente kan vi lese fra [Apg 2,37](#): "Men da de hørte dette, stakk det dem i hjertet, og de sa til Peter og de andre apostlene: Hva skal vi gjøre, brødre?"

- Alle disse bibelstedene viser at til en sann omvendelse hører anger over syndene. Den som aldri har følt seg syk, søker ikke dokter og helbredelse. "Det er ikke de friske som trenger lege, men de som har ondt", [Matt. 9,12](#).

- *Hva er det karakteristiske ved vekkelse?*

- Vekkelse er at synden blir alvorlig for et menneske, og det kommer i nød for sin sjel. Da begynner det å spørre etter en nådig Gud. - Vekkelse er også at Guds ord får makt over mennesker. Det ser vi i [Apg 19](#): ”Mange av dem som var blitt troende, kom og bekjente og fortalte hva de hadde drevet med. Ikke få av dem som hadde drevet med trolldomskunster, bar sammen bøkene sine og brente dem opp for alles øyne. Og de regnet ut verdien av dem, og fant ut at den var femti tusen sølvpenger. Slik hadde Herrens ord stor framgang og fikk makt” (v 18-20; jf. [2 Kor 7,9](#)).

- *Er det å bli vakt det samme som å bli frelst?*

- Nei, det er viktig å understreke at det å bli vakt opp er ikke det samme som å bli frelst.

- Prof. Ole Hallesby sier om dette: ”Den vaktens største fare er at han blir vakt, men ikke omvendt, og således fra første stund kommer inn i selvbedraget. Denne fare er så stor fordi det gamle menneske ikke har noe imot at du blir vakt, når det bare ikke blir noen omvendelse. Og djevelen har heller intet imot at du blir vakt, når han bare får deg til å stanse i vekkelsen. Aldri forfører han et menneske lettere enn ved å få det inn i en vekkelse som ikke fører til omvendelse”.

- C. O. Rosenius sier: ”Når det gjelder omvendelse, anger og tro, så kreves aldri noe av dette for å bevege Guds hjerte til å ville gi nåde. Men det er alt sammen nødvendig for synderens eget hjerte, for at han skal få bruk for nåde.”

Hva er fornyelse?

- *Det snakkes ofte om vekkelse og fornyelse. Er det noen forskjell på disse to saker?*

- Jeg vil gjerne ta utgangspunkt i [Kol 2,6](#): ”Likesom dere altså tok imot Kristus Jesus som Herre, så vandre i ham.”

- Hvordan tok du imot Jesus? Du tok imot ham som en synder, så fikk du høre om en som heter Jesus som ”døde til fastsatt tid for ugudelige”, [Rom 5,6](#). Du fikk klynge deg til dette budskapet, og du fikk tro at dette gjelder deg, og du ble frelst. Dette var begynnelsen, men det kommer en fortsettelse. Den må være i samsvar med begynnelsen, og ikke føre deg bort fra den.

- *Skal en forkynne til vekkelse for (eldre) kristne også?*

- Mange ser på vekkelse og omvendelse som starten på kristenlivet. De sier at vekkelsesforkynnelse ikke er aktuelt for gamle kristne. Det er en stor og farlig misforståelse. Du skal leve i en daglig vekkelse. Hele livet er en bot. Vi hører til stadighet at vi må komme videre i kristendommen og bli en seirende kristne. Dette tales det ofte om på en usunn og ubibelsk måte slik at synden i vårt liv ikke plager oss lenger.

- *Er det ikke meningen at vi kristne skal komme videre i kristenlivet?*

- Poenget er ikke å komme videre i den betydning av ordet. La oss sammenligne med et epletre. Du planter det, men etter noen år finner du ut at du vil flytte det til et annet sted. Når det går ytterligere noen år, flytter du det igjen. Kan du regne med noen frukt og vekst da? Nei!

- Saken er at du som en rettferdiggjort synder skal som et tre stå på samme sted, og slå dypere og dypere røtter der du er. Det er den sanne veksten. ”Bare at vi, så langt som vi er kommet, holde frem i samme spor”, [Fil 3,16](#). ”La det bli i dere som dere hørte fra begynnelsen! Dersom det dere hørte fra begynnelsen bli i dere, skal og dere bli i Sønnen og i Faderen”, [1 Joh 2,24](#).

- *Hvordan skal en forkynne til fornyelse?*

- En skal ikke forkynne til fornyelse ved et nytt budskap. Det er heller ikke nye opplevelser. Og det er heller ikke noe som jeg må gjøre. Men det er igjen og igjen å vende tilbake til utgangspunktet, Jesus. Den som ikke har dette klart for seg, vil falle bort fra Jesus en gang.

Noen karakteristiske trekk ved tidligere vekkelser

- *Spørsmålet om lovens plass i vekkelserforkynnelsen har det vel gjennom alle tider stått strid om? Hva mener du om det?*

- En person har sagt at i de tidligere vekkelserne gråt de da de ble frelst, men i dag sier de "halleluja". Jeg tror han er inne på noe helt sentralt og avgjørende her. Hvis dette virkelig er sant, så har vi fått en vekkelser uten syndenød.

- Ei jente sa en gang til meg at det måtte vel kunne forkynnes uten at en bestandig forkynner loven. Et menneske kan vel bli frelst ved bare høre om Jesus. Nei, det kan det ikke. "For ved loven kommer erkjennelse av synd", [Rom 3,20](#). Derfor sier Luther at blir ikke loven forkynt i all sin radikalitet, kan ikke Kristus fastholdes. Dette samsvarer med Skriften.

- *Hva særpreger forkynnelsen i dag?*

- Vi er i dag ferd med å få en forkynning som er en blanding av antinomisme og loviskhet. (Antinomisme kommer fra gresk: Anti = imot, og nomos = lov).

- I Det gamle testamente finner vi Jeremias og Esekisls mektige taler, hvor de går i rette med de falske profeter, (se f.eks. [Jer 23,9ff](#) og [Esek 13](#)). Det som kjennetegnet de falske profeter, var at de nettopp ikke forkynte loven til omvendelse.

- Jeremia går sterkt i rette med dem som i stedet for å forkynne omvendelse, "styrker de ondas hender, så ingen av dem vender om fra sin ondskap", Jer 23,14. "Igjen og igjen sier de til dem som forakter meg: Herren har sagt: Dere skal ha fred! Og til hver den som følger sitt hårde hjerte, sier de: Det skal ikke komme ulykke over dere", Jer 23,17.

- De falske profeter hadde som kjennetegn at de talte det folk likte å høre. "De bærer fram sitt eget hjertes syner", for de hadde ikke stått i "Herrens fortrolige råd" (v 16,18).

- Da blir det slik som vi påpekte ovenfor at mennesker ikke kommer i syndenød. Du kan godt si at det går ikke så bra for meg – jeg har det så dårlig. Så avhjelpes det med det ei jente sa en gang: "Jeg kjente bare at jeg måtte gå fram. Det gjorde jeg, og denne gangen fikk jeg også bekjent ved at jeg rakte hånda opp da det ble spurt om noen ville bli kristne. Etterpå opplevde jeg det som om flere kilo tyngsel falt av. Det var bare godt. Godt å få gå fram –"

- Det er imidlertid forskjell på dette og det å si: Jeg er fortapt. Det er her loven må få gjøre sin gjerning. Skjer ikke det, blir heller ikke Jesus den Frelser som han skulle være for den enkelte, og det skapes heller ikke noen frelsesfryd i hjertet. For man har ikke forstått hva det vil si å være fortapt.

- Det er nemlig en vesentlig forskjell på å ha Jesus som sin Frelser, og det å ha ham som sin hjelper.

Pontoppidans og Brorsons betydning for vekkelserne

- *Hvordan vil du forklare at noen kirkelige personer som Erik Pontoppidan og H.A. Brorson har hatt så stor betydning for vekkelserne?*

- At både Pontoppidan og Brorson har betydd mye for vekkelserne, er hevet over enhver tvil. De ble født med bare noen få års mellomrom, og de døde i samme år – 1764.

- Med hensyn til Pontoppidan, fikk han en stor innflytelse på folket med sin katekismeforklaring "Sandhed til Gudfrygtighed". Den ble i 1738 innført i skolen i Danmark-Norge, og var en forklaring til Luthers lille katekisme. Slekt etter slekt måtte pugge de 759 spørsmål og svar som stod i den.

Vi kan ta med et par eksempler på hva de måtte lære:

"Kan vi bli salige ved denne loven? Nei, for etter syndefallet kan ingen holde den fullkomment. Det som var umulig for loven fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn. Rom 8,3". (Spørsmål 44)

”Har da ikke en troende kristen plikt til å leve etter loven? Jo, det har han. Avskaffer vi da loven ved troen? På ingen måte! Vi stadfester loven. Rom 3,31.” (Spørsmål 48)

- Her fikk en lære om hva sann kristendom er. Det hadde stor betydning for vekkelserne, fordi mange hadde lært noe, som lå i bunnen, og som Den Hellige Ånd kunne arbeide videre med.

- *Hva så med Brorson?*

- Når det gjelder Brorson, la han vekt på at kristendommen måtte være noe personlig. Det var ikke nok med bare at en hadde hørt Ordet og lært det. Vi må også si at det var en sterk vekkelstone i flere av salmene hans. Når en også vet at salmene hans ble mye brukt, så har det hatt mye å si for det åndelige livet til mange troende.

- Vi vil gjerne sitere fra noen salmer eller sanger:

”Hvem vil med til himmelriket?

Kom, for Jesus kaller nu!
Kom du arme, kom du rike,
Vend nu hjerte sinn og hu
Fra den arme verden bort!
Tiden er heretter kort,
Her er mere å bestille
Enn med verdens lyst å spille.”

(Sangboken nr 173, vers 1)

”Hvordan går man dog og drømmer

I en sådan viktig sak
Og i sikkerhet forsømmer
Nådens dyrebare dag!
Det er tid å sanse vel
Og å sørge for din sjel.
Nå er tid før Jesus kommer,
Før hans strenge vredes dommer.”

(Sangboken nr 174, vers 4)

”Betenk deg, mens du kan!

Har du din Frelser funnet?
Snart timeglassets sand
Kan være helt utrunnet.
Se hvilken vredes sky!
Søk skjul for synd og nag
I Jesu vunders ly -
Nå heter det i dag!”

(Sangboken nr 175, vers 4)

- Her stilles menneskene på valg. Det kommer en dag da du skal møte Gud som den strenge dommer. Du må derfor søke frelse før det er for seint.

- Men Brorson var også sterk i budskapet om forløsningen. Hør bare:

”Hvem vil meg fordømme?

Jesu blodestrømme
Senker jeg meg i.
Gud for alle riker
Dømmer selv og sier:
Denne han er fri!
Han er tod I Jesu blod,

Satan, synd og død må rømme,
Hvem vil meg fordømme?"

(Sangboken nr 259 v 3)

- Disse salmene fører oss inn i det helt sentrale i kristendommen, enten liv eller død, frelse eller fortapelse, himmel eller helvete.

Få vekkelser i dag

- *I dag hører vi ikke ofte om vekkelser. Hva er grunnen til det?*

- Sann vekkelse er alltid en *samvittighetsvekkelse* hvor synderen står ansvarlig overfor den levende Gud. Skjer ikke det, går folk like uberørt som når de kom inn på møtet. Skal et menneske bli frelst, må det bli truffet i samvittigheten slik at det skapes erkjennelse av synd og skyld. "For ved loven kommer erkjennelse av synd", [Rom 3,20](#).

- *Hva med forkynneren selv i vekkelsestider?*

- Forkynneren selv er også en viktig faktor. Når en for eksempel hører om Sven Foldøen i Rogaland, i det forrige århundre, ble det sagt om han at han førte tusener til Kristus. Hva slags "våpen" brukte han? Han brukte Guds ord. Men gjør ikke mange andre også det? Jo! Men det var en åndsbåren forkynnelse hvor han var helt avhengig av at Den Hellige Ånd kom nær og ga budskapet og velsignet møtene. Han forkynte klart både lov og evangelium. Han talte med smerte. Brannen var der. Nøden for de ufrelste lå tungt på hans hjerte. Det var om å gjøre for ham at folket ble vakt, frelst og frigjort fra synden. Det var så tungt for ham at folk gikk fortapt.

- *Hvem svikter i forkynnelsen?*

- Carl Fr. Wisløff sier at det finnes mennesker som forkynner Guds ord og taler gjerne om dine feil. "Men at du står som en fortapt synder for Gud, det sier de ikke. For det vet de ikke. Derfor har de heller ikke noe å si om frelse fra synd. Guds lam som bar verdens synd, ham vet de intet om." De som forkynner slik er falske profeter som fører folk vill.

- Når det er spørsmål om hvem som svikter, siden det er så lite vekkelse i dag, så er forkynnelsen avgjørende. Det er nok ikke ett entydig svar på det spørsmålet. Det er sammensatt av flere faktorer. Men vi berører nok selve hovedsaken her.

Vekkelses/fornyelsesbevegelser som er preget av karismatikk og/eller herlighetsteologi

- *Det tales ofte i dag om vekkelses-/fornyelsesbevegelser som er preget av karismatikk og/eller herlighetsteologi. Hva mener du om disse retningene?*

- Jeg anser dem for en ulykke og en villfarelse. De fører menneskene bort fra det som er sann kristendom. Når du lytter til den karismatiske forkynnelsen, er det noe de er helt ukjent med. Det er den åndelige fattigdommen.

- *Hva mener karismatikerne med "elendighetsteologien"?*

- "Elendighetsteologien" er den forkynnelse som støtt og stadig minner oss om hvor syndige vi er. Å tale om synd og nåde er et stadium de er kommet forbi. Men en slik tankegang er farlig. En kristen er og blir en rettferdiggjort synder. Derfor må nåden mottas på nytt og på nytt. Forkynnelsen om Kristi "fremmede" rettferdighet er alltid ny og nødvendig for en kristen. Å hevde at man er kommet opp på et nivå der seier over synden regnes som en selvfølge, er farlig, også fordi det blinder en for satans fristelser, slik at man lett kan komme på avstand fra Kristus og nåden uten å være klar over det.

- *Hva legger de særlig vekt på i motsetning til tradisjonelle vekkelsesbevegelser?*

- Det tales om å få en ny opplevelse, å bli fylt av Ånden og få kraft. Det gjelder å komme seg opp

på et høyere trinn.

- Når vi imidlertid taler om vekkelse, så taler vi om å bli ribbet for vår egen hjemmelaget kristendom. Det vil si å bli fattig og knust. Det er å vokse nedover i egne øyne. Skal jeg fornyes, må jeg ”drepes” åndelig talt. Loven må få knuse og føre et menneske inn i det innerste fangehull, hvor det ikke er noe håp. Hensikten er at jeg skal få se mer av Jesus. ”Han skal vokse, jeg skal avta”, Joh 3,30.

- Vekkelse er syndenød. Vekkelse er ikke å tale om all verdens ugudelighet eller om alt som er galt. Det er å forkynne loven inn i samvittigheten, slik at ethvert menneske blir stående overfor Gud som den hellige dommer. Men vekkelse er også å forkynne Kristus slik at han blir stor for ditt hjerte.

- *Når grunnproblemet ikke lenger er synden og vreden, hva har da skjedd ifølge reformatorisk teologi?*

- Når det åndelig grunnproblemet ikke lenger er synden og vreden, men svakheten og den manglende åndskraft, har det skjedd en alvorlig vektforskyvning.

- Øivind Andersen ble en gang spurt om han ikke hadde et bibelord før han skulle gå. Andersen leste fra 1 Tim.4,16: ”Gi akt på deg selv og på læren! Bli ved med dette. For når du det gjør, skal du frelse både deg selv og dem som hører deg.” ”Gi akt på deg selv.” Det vil si: Gi nøye akt på hvor elendig du er.

- En må innrømme det var en underlig tolkning. Men her levde Øivind Andersen. Han levde i spenningsfeltet mellom å være fattig og elendig, det vil si ”ingenting”, og det å ha alt i Kristus. Derfor siterte han ofte verset:

”Høyst elendig går jeg,
Men i Kristus står jeg
Dog i hellig skrud.
Jeg i dette klede
Ren og skjønn kan trede
Frem for himlens Gud.”

(Av Olav Hermod Kydland - [Bibelsk Tro nr.4/2002](#) - Shafan 24-05-12)